

Apie mūsų ir mūsų vaikų šaknis

Pristatydama **Veroniką Povilionienę** ir **Arūną Lunį** 2011 m. birželio 19 d. Ženevoje, kur darželio-mokyklėlės „Ratas“ mokslo metų pabaigos proga jie surengė koncertą „**Vaikams ir ne vaikams**“, sakiau: „šios mokyklėlės tikslas – suteikti savo vaikams šaknis, patiems jas prisiminti, o kartais ir atrasti“. **Lietuvos Respublikos ambasados Berne ir Ženevos lituanistinio darželio-mokyklėlės „Ratas“** bendradarbiavimo produktas, du skirtingų žanrų folkloro koncertai – puiki šio tikslo įgyvendinimo priemonė.

Projektą finansavo Užsienio reikalų ministerijos **Užsienio lietuvių departamentas**, parėmė UAB „**Švenčionių vaistažolės**“ www.etnoarabat.lt, privatūs asmenys ir LR nuolatinis atstovas prie Jungtinių Tautų biuro **Jonas Rudalevičius**.

„Grütlī“ teatro salėje „**Fonction Cinema**“ **Ženevoje** klegėjo daug linksmų vaikų balsų, buvo daromos paukščių karūnos, nešami sumuštiniai ir dėliojami skudučiai – vyravo žaidimų, draugystės, nerūpestingumo, linksmumo atmosfera. Visus metus kalbėję apie piemenukus ir jų žaidimus, susirinkome pasiklausyti ir pažaisti taip, kaip **žaisdavo senovės vaikai**. Koncertą pradėjo mažieji ratiečiai, patys piemenukais apsirėdę, saulelę motulę kviesdami, jos šilumos prašydami. O prisiprašę, netruko dūkti. Kaip pasileido kiekvienas kito paukščio balsu giedoti: ir varnos, ir gegutės, ir gandro, ir pempės. Toks paukščių choras salėje dėjosi!

Po šio siautimo į sceną išėjo **Veronika Povilionienė ir Arūnas Lunys**. Žavėjo Veronikos talentas, profesionalumas, nekalbant apie neapsakomą žmogišką šilumą, mokėjimą ne tiek linksminti, kiek sukurti linksmumą, į jį įtraukti. Svarbu ir tai, kad koncertas buvo ne tik linksmas, bet ir informatyvus. Šiandien paklausiau sūnaus, kuris paukštis protingiausias ir jis, iš Veronikos išgirdęs atsakė, kad pelėda. Be to, jau antra diena jos pamokintas gandro prašo, kad atneštų sesutę arba broliuką: „*gandrai gandrai ga ga ga, tavo pati ragana, išvažiavo žagarų, parvažiavo be nagy... gandrai gandrai, lėk į kopūstus, nešk man broliuką.*“

Be galo įdomu buvo klausytis instrumentalisto Arūno Lunio pasakojimų apie tai, kaip ir kam buvo naudojami skudučiai ir lumzdeliai. Tai ne tik muzikos instrumentai, tai ir piemenukų darbo įrankiai. O kai jis išsitraukė **Labanoro dūdą**, mums labiau žinomą kaip dūdmaišis, ir išskleidė visus su ja susijusius mitus, ypač tą, kad juo grojo tik škotai, net patys salėje sėdėję **škotai** (mums žinomas tik vienas) **išsižiojo**. Nemažiau nuostabos sukėlė ir tai, kad instrumentas, kurį laikėme armonika arba bent jau akordeonu, pasirodė esantis bandonija. To koncerto metu ji skambėjo itin žaismingai ir vedė pasitususį ratelį.

2011 m. birželio 17 d. **Berne** vykęs **koncertas „Negyjanti žaizda: 1941-ųjų birželio trėmimai“** buvo visiškai kitokio žanro ir nuotaikos. Šveicarijos lietuviams jis priminė vieną skaudžiausių mūsų tautos tragedijų, o kitų šalių diplomatams ir ambasados bei Lietuvos bičiuliams šveicarams suteikė progos ne tik plačiau sužinoti, bet emociškai išgyventi trėmimų siaubą. Koncerte skambėjo ne vien tų tremtinių, kurie tėvynę prievarta paliko po Antrojo pasaulinio karo, dainos, bet ir tų, kurie savanoriškai dėl įvairiausių aplinkybių palikdavo tėvynę.

Dokumentiniai tremtinių liudijimai, lydimi **Veronikos Povilionienės** be galo įtaigiai perteiktų širdį draskančių melodijų ir žodžių, iki sielos gelmių sukrėtė ne vieną klausytoją... Ir priminė dar kartą, kaip svarbu nuolat iš naujo pakartoti kiekvieną istorijos pamoką, prisiminti ir pagerbti nukankintus ir pragaro kančias išgyvenusius mūsų tautos brolius ir seseris. Juk jais galėjome būti mes, juk tarp jų buvo kiekvieno iš mūsų senelių, prosenelių, tetų ir dėdžių. Visi tiesiogiai ar ne, iš tolimesnių ar artimesnių giminių girdėjome jų pasakojimus, skaitėme prisiminimus. Juk jie esame mes.

Pamiršime tų milijono sunaikintų **lietuvių likimus** – ir nebežinosime, kas esame, nebesuprasime, iš kur atėjome, nuo ko bėgame, nebesuvoksime naktinių savo košmarų, nebeturėsime nė kuo pasiguosti, nerasdami sau vietos. Praeitį, kokia skaudi ir neteisinga ji būtų, turi būti įsisąmoninta ir priimta, tik susitaikę su tragiška savo istorija galėsime atsikratyti jos šmėklos ir gyventi toliau, gyventi taikoje, ramybėje, gal net laimėje.

Ištremtieji savo neapsakomą skausmą, nesuvokiamą likimo bausmę reiškė rauda... liūliuojančia melodija, nes tai, ką jie išgyveno, nebetilpo į jokių žodžių, galų gale, kam galėjo tuos žodžius ištarti? Širdį verianti **Arūno Lunio** virkdama **bandonija** tremtinių skausmą išreiškė tiksliau, ypač žliaugiančio lietaus fone: „*Čia akmenys krauju pravirko, / Čia verkia sodai ir laukai*“.

Taigi, kokios tos mūsų **šaknys**? Kas mes esame, iš kur atėjome? Vienas mažylis Ženevoje į tą klausimą visiems netikėtai pareiškė, kad jo „šaknys labai geros“. Sunku nesutikti. Jos pakirstos, apdraskytos, tačiau negalime paneigti, kad jos vis dar gyvybingos, vėl želiančios netgi po Šveicarijos saule. **Nepamirškime nuolat jas laistyti.**